

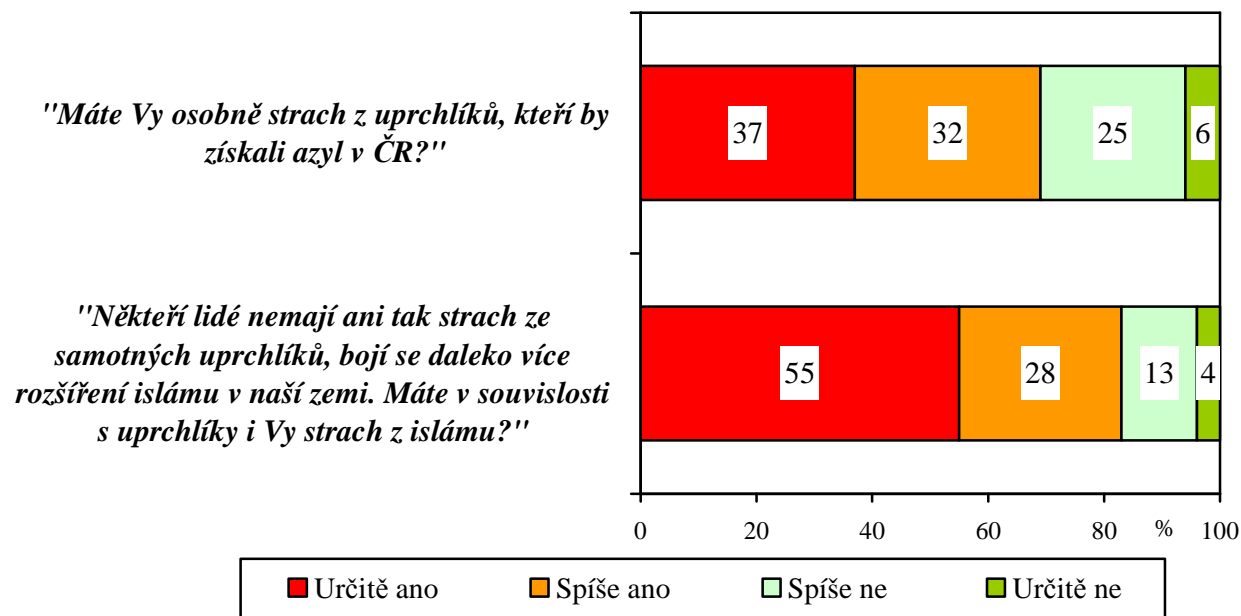
STRACH Z UPRCHLÍKŮ – ODKUD SE VZAL A S ČÍM SOUVISÍ

Strach z uprchlíků je u nás veliký a prochází napříč celou společností. Bylo by ale velkou chybou vidět strach z uprchlíků izolovaně. Jde totiž především o strach z rozšíření islámu u nás, o strach z jeho fundamentalistického vyhocení a propojení s terorismem a organizovaným zločinem. Dnes iracionální, emotivně zakotvený, nestrukturovaný strach z celého souboru těchto rizik oslabuje naše zakotvení v Evropské unii a zpochybňuje také výsledky polistopadového vývoje.

Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let ve dnech 18. až 28. září 2015. Respondenti byli vybráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpověděl soubor 925 respondentů.

V zářijovém průzkumu se STEM zaměřil podrobněji na vnímání uprchlické krize a pokusil se analyzovat okruhy, s nimiž strach z uprchlíků souvisí. Strach z uprchlíků dnes mají zhruba dvě třetiny obyvatel. Větší ohrožení však lidé spojují s rozšířením islámu v naší zemi. Obává se ho více než osmdesát procent našich obyvatel.

Strach z uprchlíků a z islámu

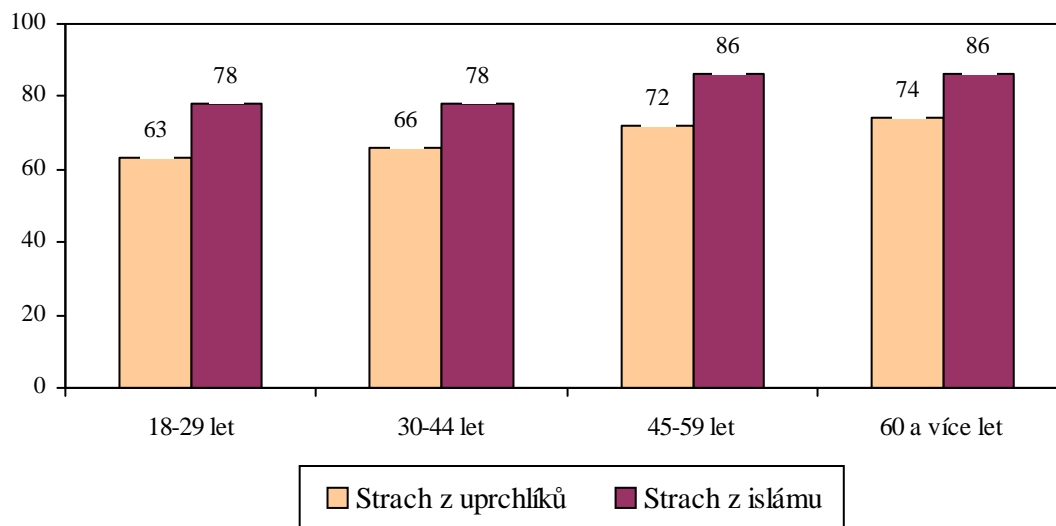

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Strach z uprchlíků i strach z rozšíření islámu podle očekávání souvisí s věkem a s úrovní vzdělání: větší strach mají lidé starší a lidé s nižším vzděláním. Rozdíly jsou zřetelné, nejsou

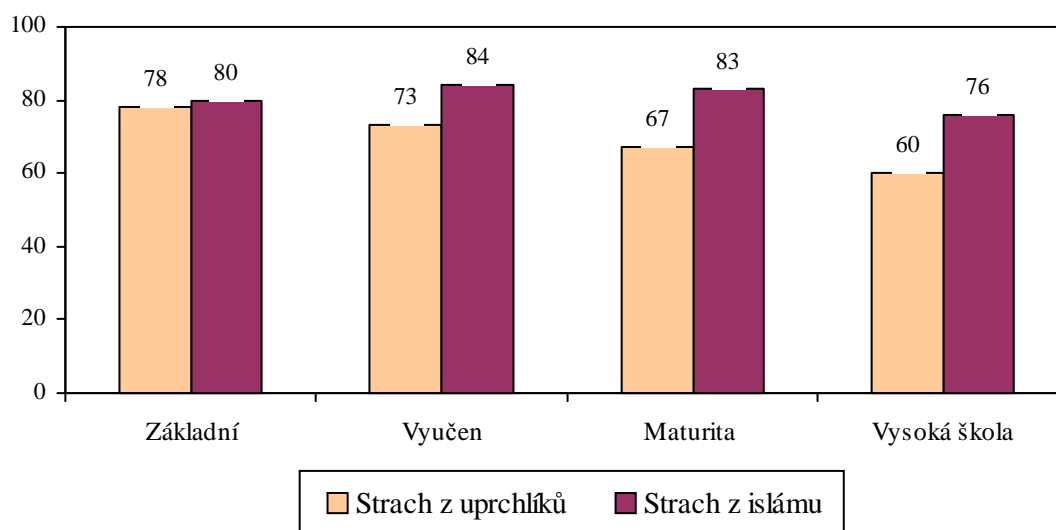
však příliš výrazné. Zvláště strach z rozšíření islámu prostupuje napříč různými skupinami naší společnosti. Ve všech věkových i vzdělanostních skupinách přitom strach vyjadřuje výrazná většina obyvatel naší země.

Srovnání strachu z uprchlíků a z islámu podle věku
(součet podílů „určitě ano“ + „spíše ano“)

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Srovnání strachu z uprchlíků a z islámu podle vzdělání
(součet podílů „určitě ano“ + „spíše ano“)

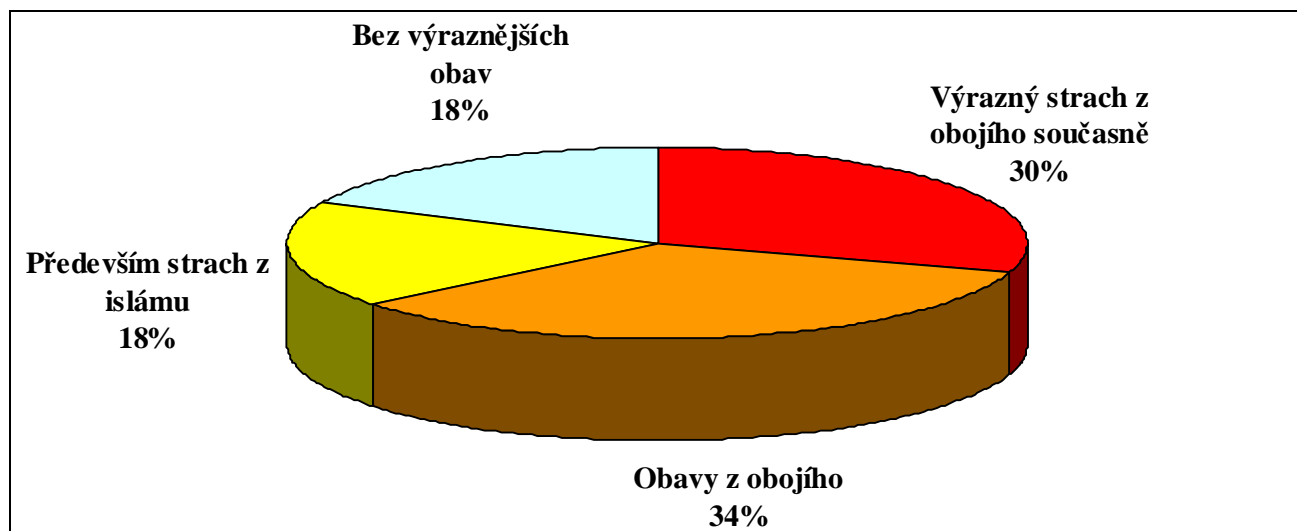

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Zkombinujeme-li oba typy strachu, dostaneme jednoduchou typologii. Velmi intenzivní strach z islámu i z uprchlíků má 30% naší veřejnosti. Další zhruba třetina pociťuje značné obavy, nejde však vysloveně o strach. Téměř pětina lidí se bojí rozšíření islámu, nespojuje ho však

jednoznačně s uprchlickou vlnou. Jen zhruba pětina lidí se neobává ani uprchlíků, ani rozšíření islámu v ČR.

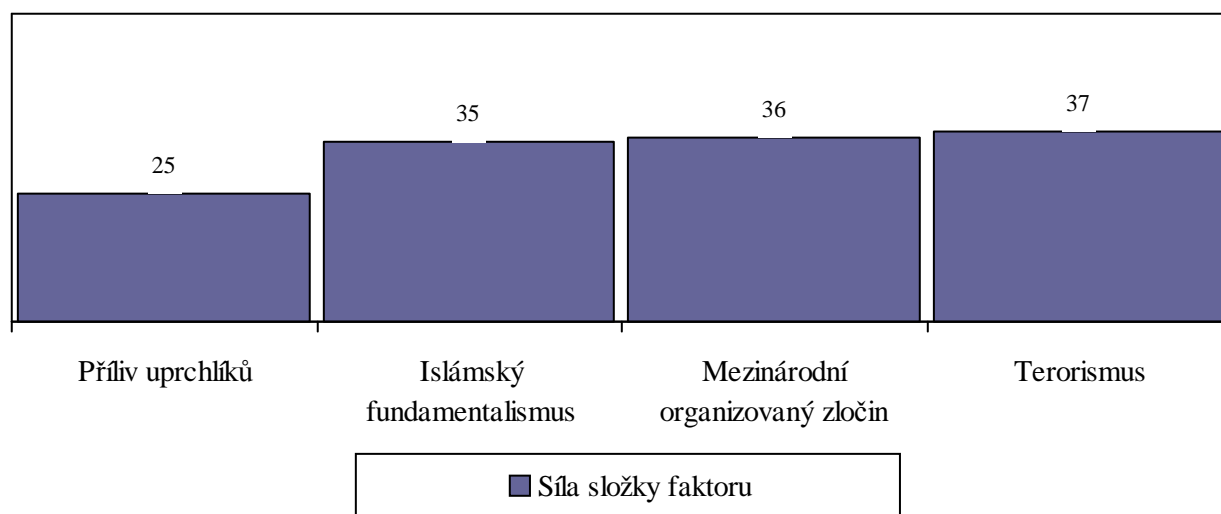
Typologie strachu z uprchlíků a rozšíření islámu v ČR

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Hlubší analýza různých obav naší veřejnosti, které jsme v základní podobě publikovali dne 15. října, ukazuje, že strach z uprchlíků je pro mnoho lidí zástupným vyjádřením strachu z terorismu, mezinárodního organizovaného zločinu a islámského fundamentalismu. Názorně tuto skutečnost ukazuje následující schéma, založené na korelacích a velikosti faktorových skóre. Všechny čtyři komponenty spolu v mysli lidí těsně souvisejí. Příliv uprchlíků je ale zřetelně slabší než složky ostatní.

Schéma struktury obav

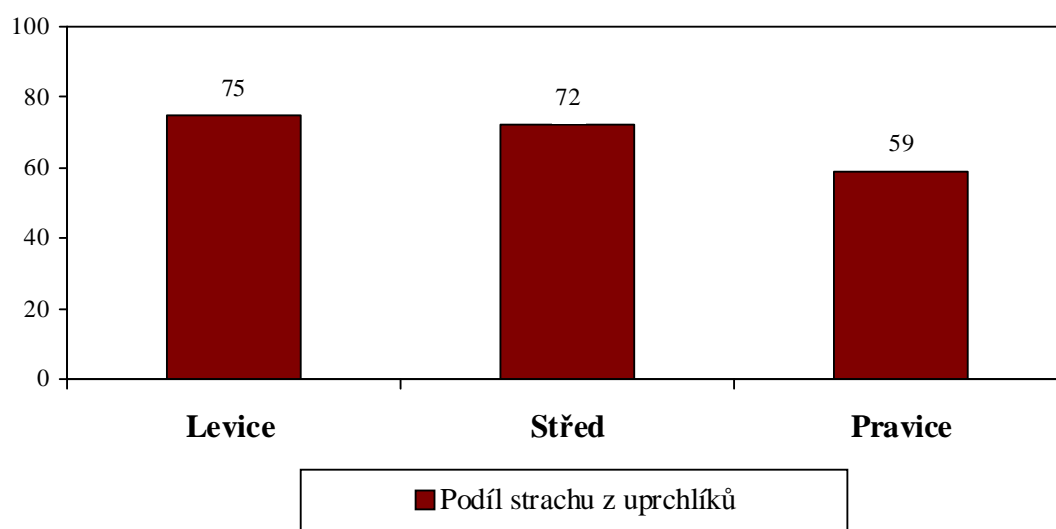

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Prosté strašení uprchlíky, jehož jsme byli v nedávné minulosti svědky ze strany politiků i médií, zjevně nepostihuje podstatu věci. Data nasvědčují tomu, že cílená komunikační kampaň usilující o objasnění uprchlického problému by měla začít u propojení islámského fundamentalismu s terorismem a organizovaným zločinem.

Při pohledu na data se nemůžeme ubránit pocitu, že uprchlická krize je nástrojem soupeření na domácí politické scéně. Zatímco strach z islámu je univerzální a jde napříč politickými tábory, strach z uprchlíků se soustřeďuje do široce pojatého levého středu, kam se zařazuje nejpočetnější masa potenciálních voličů. Ta není příliš postojově a názorově vyhraněná a může být snadněji ovlivněna.

Srovnání strachu z uprchlíků podle vlastního politického zařazení
(součet podílů „určitě ano“ + „spíše ano“)

Pramen: STEM, Trendy 09/2015, 925 respondentů starších 18 let

Dnes iracionální, emotivně zakotvený, nestrukturovaný strach z celého souboru výše uvedených rizik je závažným společenským jevem. Data jasně prokazují, že ve vědomí lidí tento strach oslabuje naše zakotvení v Evropské unii, zpochybňuje výsledky polistopadového vývoje a zprostředkovaně i důvěru v demokratický režim. Překonání tohoto strachu bude složité a představuje nepochybně dlouhodobý úkol: Vyžaduje oslabení emocí, vede přes střízlivé a věcné informace a trpělivou argumentaci. Vyžaduje také pochopení zdrojů problémů a možných cest a nástrojů jejich řešení.